

ВИРОЩУВАННЯ РЕМОНТНИХ ТА НАДРЕМОНТНИХ ТЕЛИЧОК І НЕТЕЛЕЙ ЗА РІЗНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

Встановлено, що перед отелом у двадцятисемимісячному віці ремонтні нетелі української чорно-рябої молочної породи досягають 580 кг живої маси, а надремонтні – більше на 9,5%. Економічна ефективність використання у молочний період режимного випоювання молока ремонтним теличкам, порівняно із надремонтними на підсисі, поступається за рівнем рентабельності на 14,1 %.

Постановка проблеми

У зв'язку з ліквідацією спеціалізованих підприємств із виробництва яловичини та направленою вирощування нетелей в Україні виникли суттєві проблеми із відтворення стад на раціональне використання надремонтного молодняка від молочних і комбінованих порід корів. Тому пошуки нових підходів щодо інтенсифікації відтворення стад у малих за потужністю підприємствах за рахунок вирощування нетелей та раціонального і прибуткового виробництва яловичини є доцільним і актуальним.

Аналіз останніх досліджень та постановка завдання

У сільськогосподарських підприємствах з виробництва молока, які не відповідають інтенсивним технологіям, корів вибраковують після отелів та відгодівлі. Телят від корів племінного ядра, виробничої групи та вибракуваних корів вирощують, як правило, за однаковою технологією у молочний період. Згідно зі схемами випоювання телят на одну голову витрачається біля 300 л молока [1].

Одним із шляхів зменшення витрат молока у молочний період є підсисне вирощування до 6–8 місячного віку під коровами-годувальницями [2].

На підприємствах невеликої потужності на відміну від великих спеціалізованих підприємств ускладнюється технологія вирощування ремонтних та надремонтних теличок [3]. Ремонтні телички у молочний період вирощуються за режимною технологією випоювання молока, а надремонтні – підсисним під коровами-годувальницями, для яких необхідно спеціально обладнати денники [4].

Актуальним є дослідження нових технологічних підходів з організації виробництва молока в умовах невеликих за потужністю сільськогосподарських

підприємствах, вирощування ремонтних теличок та раціонального використання вибракунаних корів для підсисного утримання надремонтних телят.

Об'єкти та методика досліджень

Дослідження проводилися в СТОВ «Дніпро» с. Мончин Погребищанського району Вінницької області. Було сформовано контрольну групу теличок української чорно-рябої молочної породи від матерів племінного ядра у кількості 15 голів, які були відібрані за принципом груп-аналогів, утримувалися безприв'язно у групових клітках по 5 голів з фіксацією під час випоювання молока.

Дослідна група – надремонтні телички української чорно-рябої молочної породи підібрані 15 голів від матерів виробничої групи та браку. Утримувалися надремонтні телички на підсисі з коровами-годувальницями до 3-х місячного віку. Кількість теличок на підсисі залежала від молочної продуктивності корів-годувальниць.

Для організації підсису були обладнані місця для корів-годувальниць та телиць, які підпускають 3 рази на добу по 35–40 хвилин. Після відлучення телят у 3-х місячному віці за коровами-годувальницями закріплювалася нова група теличок.

Технологічні періоди для ремонтних теличок встановлені до шестимісячного віку, 7–12 міс., 13–18-міс., 19–24 і 25–27 міс. – нетелі; для надремонтного молодняка – від шести до восьмимісячного віку, 9–12 міс., 13–24 і 25–27 – нетелі.

Утримувалися підсисні телички безприв'язно в групових клітках по 5 голів, а нетелі – на прив'язі ОСК – 25 А. У літній період використовувалися вигульно-годовельні майданчики та пасовища.

У молочний період було передбачено для ремонтних теличок випоювати цільного молока 200 л, збираного – 400 л та згодовувати концентрованих кормів – 180 кг, силосу кукурудзяного – 400 кг, коренеплодів – 160 кг, сіна злаково-бобового 250 кг та мінеральне підгодовування згідно зі схемою. Загальна поживність кормів складала 588 корм. од. У період з 7–12 міс. віку згодовувалися корми поживністю 612 корм. од., із 13–18 міс. віку – 775 корм. од., 19–24 міс. віку – 813 корм. од і 25–27 міс. віку – 715 корм. од., за весь період витрати кормів склали 3587 корм. од. При вирощуванні надремонтних теличок і нетелів до восьмимісячного віку витрати кормів становили 848 корм. од., 9–12 міс. – 461 корм. од., 13–18 міс. – 775 корм. од., 18–24 міс. – 817 корм. од., та 25–27 міс. – 715 корм. од. За весь період витрати кормів склали 3616 корм. од.

Досліджено живу масу у різні вікові технологічні періоди, загальні та середньодобові прирости живої маси.

Біометричну обробку отриманих результатів здійснювали методом варіаційної статистики за методикою Н. А. Плохинського (1969), де вірогідною різницею вважалось $P < 0,05$ – $P < 0,001$, порівняно з контролем: * $P < 0,05$; ** $P < 0,01$; *** $P < 0,001$. Математичне опрацювання даних проводили на персональному комп'ютері з використанням програми MS «Excel-97» для Windows.

Результати досліджень

Жива маса теличок при народженні у контрольній групі (ремонтні телички) становила 27,3 кг, у дослідній (надремонтні телички) – 27,7 кг (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка приростів і живої маси нетелів, ремонтних та надремонтних теличок, $M \pm m$

Вікові періоди, міс.	Жива маса, кг	Прирости живої маси, кг	Середньодобові прирости, г
Ремонтні телички			
При народженні	27,3±0,53	-	-
0–6	153,7±3,42	126,4±3,25	702,1±18,09
7–12	271,0±5,65	117,3±2,46	651,5±13,67
13–18	375,9±7,69	104,9±3,62	582,9±20,10
19–24 (нетелі)	497,4±9,73	121,5±2,53	674,9±14,08
Перед отелом	580,0±8,15	82,6±1,98	918,0±15,48
Надремонтні телички			
При народженні	27,7±0,58	-	-
0–8	224,9±4,37	197,2±4,33	821,7±18,05
9–12	311,6±5,64***	86,7±1,59	722,7±13,28
13–18	422,2±8,03***	110,6±2,90	614,7±16,11
19–24 (нетелі)	551,6±10,48***	124,4±2,81*	718,5±15,62
Перед отелом	635,4±9,34***	83,8±2,02	931,1±17,19

Примітки: * $P < 0,05$; *** $P < 0,001$ порівняно з контрольною групою

За використання різних технологій випоювання молока (ремонтні телички – вручну, надремонтні – на підсисі) до дванадцятимісячного віку при згодовуванні кормів з однаковим раціоном досягли різної живої маси. Так, ремонтні телички у дванадцятимісячному віці важили 271 кг, а надремонтні – 111, 6, що більше ремонтних на 40,6 кг ($P < 0,001$). Жива маса 271 кг ремонтних теличок української чорно-рябої молочної породи у річному віці є у межах стандарту, що дозволяє формувати молочний тип худоби. Відносно надремонтних теличок, які вирощуються для використання корів-годувальниць для підсису телят, збільшення живої маси є також позитивним фактором.

Подальше вирощування ремонтних теличок, призвело до того, що у вісімнадцятимісячному віці вони важили у середньому 375, 9 кг та у період сімнадцяти-вісімнадцятимісячного віку були осіменінні. Надремонтні телички у вісімнадцятимісячному віці важили по 422,2 кг, що, вірогідно, більше ремонтних на 46,3 кг ($P < 0,001$). Осіменіння їх проводили починаючи із шістнадцятимісячного віку. Перед отелом жива маса ремонтних теличок досягла 580 кг, а їх аналогів (надремонтні телички) – 635, 4 кг.

З даних середньодобових приростів живої маси теличок і нетелів за різних технологічних вирощувань видно, що незалежно від технології вирощування ремонтних та надремонтних теличок до вісімнадцятимісячного віку середньодобові прирости живої маси знижуються, а у нетелів – підвищуються з дев'ятнадцятимісячного віку до отелів.

Вирощування надремонтних теличок у підсисний період позитивно впливає на їх ріст, що сприяє інтенсивному росту і у наступні вікові періоди.

Затрати кормів на 1 кг приросту живої маси при вирощуванні ремонтних теличок і нетелів від народження до двадцятисемимісячного віку склали 6,49 корм. од., а вирощування надремонтних теличок у молочний період привело до економії кормів у кількості 8,3 % (табл. 2).

Також, затрати праці на 1 ц приросту живої маси при вирощуванні надремонтних теличок і нетелів встановлено на 14,8 % менше.

Таблиця 2. Економічна ефективність вирощування ремонтних та надремонтних теличок і нетелів за різними технологіями (на одну голову)

Показник	Ремонтні телички і нетелі	Надремонтні телички і нетелі	Надремонтні порівняно із ремонтними у %
1	2	3	4
Жива маса перед отелом, кг	580,0	635,4	109,5
Загальний приріст живої маси, кг	552,7	607,7	109,9
Затрати кормів на 1 кг приросту живої маси, корм. од.	6,49	5,95	91,7
Затрати праці на 1 ц приросту живої маси, люд.-год.	11,67	9,94	85,2
Теоретична виручка від реалізації однієї голови, тис. грн	22,3	24,46	109,5
Загальні виробничі затрати, тис. грн	16,57	16,34	98,61
Умовний прибуток, тис. грн	5,76	8,12	141,0
Рівень рентабельності, %	34,76	49,69	14,93

Загальні виробничі затрати між підслідними групами суттєво не відрізнялися і становили 1,39 % за рахунок більшої реалізаційної живої маси. Теоретична виручка від однієї голови при вирощуванні надремонтних телиць і нетелів була більшою на 41,0 %. У результаті цього рівень рентабельності кращий у них на 14,9 %.

Таким чином, раціональне використання надремонтних теличок і нетелів дозволяє вирощувати не тільки ремонтних теличок і нетелів, але й теличок від виробничої групи та вибракуваних корів.

Висновки

1. Проведені пошуки використання різних технологій у молочний період при режимному випоюванні молока ремонтним теличкам та на підсисі у корів-годувальниць – надремонтних теличок.

2. Встановлено, що перед отелом у двадцятисемимісячному віці ремонтні нетелі досягають 580 кг живої маси, а надремонтні – більше на 9,5 %.

3. Економічна ефективність використання у молочний період режимного випоювання молока ремонтним теличкам, порівняно із надремонтними на підсисі, поступається за рівнем рентабельності на 14,1 %.

4. Позитивні результати підсисного утримання надремонтних теличок дозволяє продовжити вирощувати їх нащадків, також на підсисі, що дає можливість зменшити витрати молока при вирощуванні телят для виробництва яловичини.

Перспективи подальших досліджень

Планується продовження досліджень за формуванням молочної продуктивності корів-первісток у різних умовах утримання.

Література

1. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин. Ч. II. Нормована годівля сільськогосподарських тварин / *В. М. Костенко, К. М. Сироватко, В. В. Панько* [та ін.]. – Вінниця: РВВДАУ, 2007. – 244 с.

2. *Повозніков М. Г.* Системи нормованої годівлі молодняку великої рогатої худоби м'ясних порід / *М. Г. Повозніков*. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2007. – 70 с.

3. *Польовий Л.В.* Технології скотарства в реформованих сільськогосподарських підприємствах Вінницького регіону / *Л. В. Польовий, О. С. Яремчук*. – Вінниця: П Книга-Вега, Т Віноблдрукарня, 2002. – 320 с.

4. Теорія і практика нормованої годівлі великої рогатої худоби: [монографія]/Житомир; за ред. *В. М. Кандиби, І. І. Батулліна, В. І. Костенка*. – Ж., 2012. – 860 с.
